

Svoboda. 1910. 20 zhovtnya. S. 4–5. 39. Kalendar Ukrayins'koho Narodnoho Soyuzu v Amerytsi na rik zvychnyy 1915 [Calendar of the Ukrainian People's Union in America for the year of the usual 1915] / Zladyv Volodymyr Lotots'kyu Koshtom Ukrayins'koho Narodnoho Soyuzu. 40. Svoboda. 1912. 5 veresnya. 41. Svoboda. 1910. 1 veresnya. 42. TsDIAL Ukrayiny. F. 358. Op. 1. Spr. 108. 138 ark. 43. Proshchanye Ekstselsentsiyi Andreyu Sheptyts'koho [The Farewell to the Excellency by Andrey Sheptytsky]. Svoboda. 1910. 8 hrudnya. S. 1.

Ирина Гнидык

ТЕНДЕНЦИИ СОХРАНЕНИЯ И ТРАНСФОРМАЦИИ НАЦИОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДСТВА УКРАИНСКОЙ ЭМИГРАЦИИ СКВОЗЬ ПРИЗМУ СТАНОВЛЕНИЯ ГКЦ В США

В статье проанализированы характерные черты активизации национально-культурного наследия украинской эмиграции на протяжении начального этапа становления ГКЦ в США (конец XIX – начало XX вв.) На основе аналитического и синтетического подходов осуществлена попытка характеристики основных направлений сохранения и развития национально-культурной и религиозно-обрядовой идентичности. Схематически очерчены ключевые направления национально-культурной деятельности, первыми ячейками которых были греко-католические парафии. Осуществлено исследование украинской и американской прессы, архивных источников с целью исследования становления национальной идентификации и закрепления в чуждой среде главных аспектов украинского культурного наследия.

Ключевые слова: эмиграция, ГКЦ, США, культура, национально-культурное наследие.

Hnidyk Iryna

TENDENCIES OF MAINTENANCE AND TRANSFORMATION OF NATIONAL AND CULTURAL HERITAGE OF UKRAINIAN EMIGRATION THROUGH THE PRISM OF GREEK-CATHOLIC CHURCH BECOMING IN THE USA

In the article main points of activation of Ukrainian emigration national and cultural heritage are analysed during the initial stage of becoming of Greek-Catholic Church in the USA (the end of XIX and beginning of XX century) On the basis of analytical and synthetic approaches the attempt of description of basic directions of maintenance and development of national and cultural and religiously-rite identity is carried out. The key trends of national and cultural activity, the first centres of that were greek-catholic parishes, are schematically outlined. Research is based on the Ukrainian and American press and archived sources. It is carried out with the aim to investigate national identity becoming and fixing of main aspects of Ukrainian cultural heritage in the stranger environment.

Key words: emigration, Greek-Catholic Church, USA, culture, national and cultural heritage.

УДК 94 (497.5) «1990/1998»

Микола Нагірний

ПЕРЕСЕЛЕНЦІ ПІД ЧАС ЛОКАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ: ДОСВІД ХОРВАТСЬКИХ УКРАЇНЦІВ НАПРИКІНЦІ ХХ СТ.

Стаття присвячена становичу русинсько-української діаспори Хорватії упродовж 1990-х рр. Висвітлено умови, в яких перебували русини й українці під час хорватсько-сербської війни. Описано ставлення влади самопроголошеної Республіки Сербська Країна до українського населення, пояснено причини її ворожості до української діаспори. Виділено причини переселення українців на не охоплені війною території та напрямки цієї міграції. Охарактеризовано масштаби переселення, показано частку українських вигнанців у загальному хорватському контексті. Проаналізовано політику хорватського уряду, діяльність діаспорних організацій, зусилля української влади щодо вимушених переселенців. Розглянуто етапи та особливості повернення українців Хорватії на довоєнні землі свого проживання. Показано суперечливу діяльність міжнародних структур і миротворчих сил під час цього процесу. Охарактеризовано труднощі, з якими стикалися репатріанти під час повернення. Проаналізовано хорватське законодавство з питань реінтеграції.

Ключові слова: українська діаспора, хорватсько-сербська війна, вигнанці, вимушені переселенці, етнічні чистки.

Сучасні події на Донбасі спричинили низку негативних наслідків для України та її суспільства. Однією із них стала проблема переміщених осіб – біженців та вимушених переселенців із зони, охопленої війною. Українці нещодавно вже стикалися з подібними проблемами. Щоправда, це

стосувалося однієї з наших найдавніших діаспор – балканської, зокрема, під час хорватсько-сербської війни (1991–1995 рр.). Тож подібність подій та процесів на Балканах і Донбасі, їх близькість у часі і стосунків до українського населення становить актуальність нашої статті.

Дослідження проблематики переселенців під час війни на Балканах – поширена тематика у хорватській історіографії. Однак український чинник цієї проблеми з'являвся лише епізодично в окремих розвідках (М. Киша, О. Малиновської, Г. Такача, Дж. Бикия), спеціальних робіт фактично немає. Тож метою нашого дослідження є висвітлення особливостей вимушеного перебування русинів й українців Хорватії поза своїми домівками внаслідок хорватсько-сербської війни 1990-х років.

За понад 200 років свого перебування на південнослов'янських землях русинсько-українська діаспора зуміла пережити й складні періоди, зокрема лихоліття двох світових воєн. Однак найбільше випробування на її долю випало під час хорватсько-сербської війни 1990-х рр.

Воєнні дії охопили територію, де проживало 80 % усіх русинів й українців [13, с. 18]. 19 грудня 1991 р. проголошено утворення Республіки Сербська Країна (далі – РСК). Під її владою опинилася половина русинів й українців Вуковарської опчини (адміністративного району) – зокрема, Вуковар, Миклушевіці та Петровці.

Хорватсько-сербська війна посилила міжнаціональний антагонізм, спричинила практику етнічних чисток і виникнення величезної кількості біженців та вигнанців.

На початку війни у Хорватії стосовно всіх мешканців, які змушені були залишити свої оселі, використовувався термін «біженці». Однак, оскільки міжнародне право статус біженців визнає тільки за тими особами, котрі перебувають поза межами своєї держави, то в Хорватії для означення вимушених мігрантів усередині країни («внутрішніх біженців») стали вживати термін «вигнанці» [19, с. 471]. Щодо згаданих категорій також доречно використовувати термін «вимушені переселенці».

Станом на середину листопада 1991 р. у Хорватії налічувалося близько 1 млн вигнанців [2, с. 20]. Ця проблема безпосередньо зачепила й українську діаспору, яка за переписом 1991 р. налічувала 5,8 тис. осіб.

Перші переселенці із русинських населених пунктів Східної Славонії з'явилися ще на початковій стадії війни. На початку вересня 1991 р. їхня кількість перевищила 320 осіб [16, с. 17]. Нова хвиля переселенців зумовлена політикою «етнічних чисток» з боку самопроголошеної РСК. Українці й русини взяли активну участь у захисті хорватської незалежності та її територіальної цілісності. Загалом, у складі хорватської армії воювало 410 русинів та українців [13, с. 19], що складало найбільший відсоток військових, порівняно із іншими національними меншинами. Не дивно, що уряд РСК депортував українців під приводом їх співпраці із хорватською владою.

Наймасовішими та резонансними були депортації русинів й українців у 1992 р. з Петровців (22 березня, 112 осіб), Вуковара (21 квітня, 52 особи), Миклушевіців (18 травня, близько 100 осіб) [12, с. 13]. Подібні виселення тривали й надалі. Станом на кінець травня 1992 р. нараховувалося понад 2000 вигнанців та 280 біженців серед русинів й українців [5, с. 40]. Разом з тим відбувалася і добровільна еміграція із окупованих територій. Загалом, із 6 тис. русинів й українців близько 50 % були змушені залишити свої домівки [13, с. 19]. Серед біженців і вигнанців нехорватської і несербської національності русини й українці склали понад 25 % [15, с. 393–394].

Частина тих, хто отримав статус біженців чи вигнанців, склали особи, які були полонені та ув'язнені у сербських таборах. Серед русинів й українців таких налічувалося 320 осіб [11, с. 43–44].

Переселенці були розпоршені у 42 населених пунктах Хорватії [13, с. 19]. Сотні сімей (серед них переважно жінки, діти, літні люди, хворі та каліки) змушені були зимувати у таборах для біженців. Вони значною мірою втратили міжособистісні контакти. Наслідком цього стало завмирання культурного, освітнього, духовного та релігійного життя діаспори [11, с. 44].

Головними центрами вимушеної тимчасової еміграції русинів та українців стали Загреб, Градац та Винковці [6, с. 96]. Умови проживання тут були нелегкими: у деяких приміщеннях спали по 20 осіб у кімнаті, незалежно від віку, статі й сімейного стану. Не було елементарних побутових умов – теплої води і т.д. [10, с. 66–67]

Значній кількості вигнанців, розміщених у Винковцях у приватних будинках, не вдалося знайти роботу, і вони жили на соціальну допомогу (4,5 тис. динарів), що достатньо для сплати комунальних послуг, але не вистачало на харчування та інші життєві потреби. Соціальну або іншу допомогу отримували 91 % вигнанців [10, с. 73–75].

Не забули про русинсько-українських вигнанців і в Україні. Зокрема, звідти 4 квітня 1992 р. їм у Загреб надійшли медикаменти та продукти харчування. Україна запропонувала прийняти у себе на відпочинок і навчання 60 дітей, але ніхто з батьків не захотів їх відпускати так далеко [10, с. 52, 67–68].

Попри складну ситуацію, вигнанці зуміли зберегти і розвинути діяльність своїх культурно-мистецьких товариств: «Осиф Костелник» з Вуковара, «Яким Гарді» з Петровців та «Яким Говля» з Миклушевців. Товариства брали участь у низці культурно-мистецьких заходів [10, s. 88–98].

Намагання вигнанців відзначати свята якомога ближче до дому блокувалися миротворцями. Так, «блакитні шоломи» неодноразово у день мертвих (1 листопада) затримували переселенців на лінії розмежування попри їхнє бажання відвідати кладовища родичів [10, s. 93, 99].

Усі вигнанці бажали повернутися, але реалізація цих прагнень відкладалася на невизначений час. Молодь на новому місці перебування знаходила роботу. Це становило загрозу для такої незначної меншини, оскільки без молоді у неї не було б майбутнього. Виникали побоювання, що русини й українці Хорватії зникнуть як громада. У вигнанні опинилася значна частина інтелігенції та духовенства як носіїв національної свідомості. У 1995 р. Хорватія змінила свою пасивну позицію і вдалася до тактики рішучих дій. У ході збройних операції «Блиск» (30 квітня – 4 травня 1995 р.) і «Буря» (4–6 серпня 1995 р.) ліквідовано Сербську Країну. Однак повернення Східної Славонії, де проживало найбільше русинів й українців, передбачалося робити поступово і під контролем УНТАЕС (перехідної адміністрації ООН). Завдання УНТАЕС полягало у встановленні миру на цій території та відновленні довоєнної мультиетнічної картини регіону. перехідна адміністрація мала сприяти поверненню біженців та вигнанців, які отримали право на повернення майна [17, s. 284–285].

Відповідно до плану реінтеграції Подунав'я, вигнанців поділено на чотири категорії. До першої потрапляли особи, члени родин яких залишилися на окупованих територіях, і їх слід було возз'єднати. Аби повернутися, достатньо було письмового дозволу від УНТАЕС.

До другої категорії потрапили ті вигнанці, чий будинок не були серйозно пошкоджені, і там ніхто не жив. Однак досить складно було отримувати такі дозволи від перехідної адміністрації ООН, яка ставила їх у залежність від процесу повернення країнських сербів у Хорватію, що емігрували внаслідок «Бурі» в 1995 р. Навіть коли вдавалося отримати такий дозвіл, повернення могло бути проблематичним. Так, русин Янко Тиркайло, повернувшись до Петровців із дозволом від миротворців, застав у своєму будинку сербка, яка добилася того, що поліція УНТАЕС заборонила йому наближатися до свого ж обійстя [8, с. 16–17].

Третя категорія вигнанців мала повертатися до будинків, у яких уже жили серби. Ті натомість вимагали, аби хорватський уряд виділив житло або кошти, на які вони могли його придбати у Сербії чи Боснії і Герцеговині.

Четверта категорія – це ті, чий будинок були повністю зруйновані. Тут уже не було клопотів з УНТАЕС, але слід було чекати на допомогу від держави у будівництві житла.

На випадок конфліктів за помешкання у Подунав'ї були сформовані так звані житлові комісії, які видавали дозволи на проживання у конкретному приміщенні. Причому вони склалися з 5 осіб, 2 з яких – серби; рішення приймалося тільки одноставно, і фактично право вето нівелювало його [3, с. 10]. Перехідна адміністрація ООН проводила таку політику повернення вигнанців, що поверталися лише серби [9, с. 13].

Під час процесу реінтеграції Подунав'я у 1997 р. хорватський парламент прийняв закон про чинність і перевірку юридичних актів окупаційної влади у Східній Славонії, у т. ч. й стосовно національних меншин. Наслідки цього закону, який Хорватія прийняла під тиском міжнародної спільноти, фактично легалізувавши юридичні акти сербських державних творень, діаспора відчувала дуже довго. Русини й українці, навіть маючи рішення суду, не могли повернути свою приватну власність та нерухомість, якими володіли до війни. Фактично цей закон був платою за мир у регіоні та за визнання Подунав'я частиною Хорватії [18, с. 88].

Швидко повернення українців і русинів також утруднювалося відсутністю коштів у держави для відбудови житла. Сім'ї репатріантів отримували лише 600 кун допомоги впродовж перших шести місяців [1, с. 20; 14]. Допомога на матеріальні та культурні потреби на той час теж була скромною. Так, на 1999 р. уряд виділив Союзу русинів і українців Хорватії 376 тис. кун (трохи більше 50 тис. доларів США), в основному для будівельно-відновлювальних робіт [4, с. 141]. Тривалий час зберігалася непомітна, але відчутна дистанція між колишніми вигнанцями і тими, хто пережив окупацію на місці. Обидві сторони вважали саме себе більш постраждалими у війні [7, с. 29].

Хорватсько-сербська війна значно вплинула на становище русинсько-української меншини Хорватії, особливо у її східній частині. Війна посилила міжнаціональний антагонізм, спричинила практику етнічних чисток і виникнення величезної кількості біженців та вигнанців. Вигнанці значною мірою втратили міжособистісні контакти. Наслідком цього стало завмирання культурного, освітнього, духовного та релігійного життя діаспори. Існувала небезпека розселення або навіть зникнення українсько-русинської громади Хорватії. Тому зрозуміло, що війна, як і спричинені нею втрати, страждання та масовий характер міграції серед русинів та українців украй негативно вплинули на розвиток нашої діаспори у Хорватії. Безумовно, актуальність проблеми вимушених переселенців, спричиненої війною на Донбасі, ще не раз спонукатиме звертатися до розгляду

подібних ситуацій у інших країнах. Тож тема українських біженців та вигнанців у Хорватії ще чекатиме на своє ретельне вивчення.

Список використаних джерел

1. Бичанич Ю.-Х. Актуалности о врацаню вигнатиx Петровчаньох // Нова думка. 1998. № 104. С. 20–21. 2. Звернення СРУРХ до товариства «Україна» // Нова думка. 1991. № 90/91. С. 20–21. 3. Киш М. Зоз Горватского державного сабору и Влади Републики Горватскей // Нова думка. 1998. № 104. С. 10–11. 4. Костелник В., Такач Г. 40 роки Союзу Русинох и Українцох Републики. Горватскей. Вуковар, 2008. 296 с. 5. Лист до Президента України // Нова думка. 1992. № 94/95. С. 39–40. 6. Нагірний М. 3. Хорватські русини та українці: суспільство, ідентичність, культура наприкінці ХХ століття. Нововолинськ, 2012. 328 с. 7. Такач Г. Знова бал у Миклошевцох // Нова думка. 2001. № 115. С. 29. 8. Такач Г. О статусох прегнатиx // Нова думка. 1997. № 101/102. С. 16–17. 9. Тимко О. Актуална розгварка зоз паном мр. Мирославом Кишом // Нова думка. 1997. № 101/102. С. 11–15. 10. Бики Ђ. Rusini Mikluševaca u Domovinskom ratu 1991. Mikluševci, 2001. 186 s. 11. Burda S. Iz rada Kriznog staba Saveza 1991.–1993. g. (2) // Нова думка. 1998. № 106. С. 43–45. 12. Jolić S. „Мушим найц синов гроб» // Нова думка. 1993. № 98/99. С. 13. 13. Kiš M. Republika Hrvatska i hrvatski Rusini i Ukrajinci i danas se bore protiv fašizma // Rusini i Ukrajinci u Republici Hrvatskoj (1991–1995) / [urednik S.Burda]. Zagreb, 1995. S. 15–19. 14. Report submitted by Croatia pursuant to article 25, paragraph 1 of the framework convention for the protection of national minorities (Received on 16 March 1999) Zagreb, January 1999 URL: <http://www.minelres.lv/reports/croatia/croatia.htm>. 15. Šakić V., Raboteg-Šarić Z., Brajša-Žganec A. Uzroci progonstva i obilježja hrvatskih prognanika u kontekstu izbjegličkog problema u svijetu // Društvena istraživanja. Zagreb. 4–5 / God. 2 (1993). Br. 2–3. Ožujak–lipanj 1993. S. 383–406. 16. Takáč G. Stradanja Rusina i Ukrajinaca Republike Hrvatske u Domovinskom ratu // Нова думка. 1994. № 100. С. 14–20. 17. Temeljni sporazum o Istočnoj Slavoniji, Baranji i Zapadnom Srijemu // Tatalović S. Manijinski narodi i manjine. Zagreb, 1997. S. 284–285. 18. Zakon o konvalidaciji // Нова думка. 1997. № 101/102. С. 88. 19. Živić D. Demografski okvir i gubitci tijekom Domovinskog rata i poraća // Stvaranje hrvatske drzave i Domovinski rat / [Zdenko Radelic ... \et al.]. Zagreb, 2006. S. 420–483.

References

1. Bychanych Yu.-Kh. Aktualnostsy o vratsanyu vyhnatykh Petrovchan'okh [Recent news about the return of expelled Petrovchans]. Nova dumka, 1998, vol. 104, pp. 20–21. 2. Zvernennyya SRURKh do tovarystva «Ukrayina» [SRURH appeal to the company «Ukraine»]. Nova dumka, 1991, vol. 90/91, pp. 20–21. 3. Kysh M. Zoz Horvat-skoho derzhavnogo saboru y Vlady Republyky Horvat-skey [From the Croatian state Sabor and government of the Republic of Croatia]. Nova dumka, 1998, vol. 104, pp. 10–11. 4. Kostelnyk V., Takach H. 40 roky Soyuzu Rusynokh y Ukrayintsokh Republyky. Horvat-skey [40 years of the Union of the Ruthenians and Ukrainians of Croatia]. Vukovar, 2008. 296 p. 5. Lyst do Prezydenta Ukrayiny [Letter to the President of Ukraine]. Nova dumka, 1992, vol. 94/95, pp. 39–40. 6. Nahirnyy, M. Z. Khorvat-s'ki rusyny ta ukrayintsi: suspil'stvo, identychnist', kul'tura napyrkintsi XX stolittya [Croatian Ruthenians and Ukrainians: society, identity and culture in the end of twentieth century]. Novovolyn'sk, 2012. 328 p. 7. Takach H. Znova bal u Mykloshetvtsokh [There is a party again in Miklusevtsi]. Nova dumka, 2001, vol. 115, p. 29. 8. Takach H. O statusokh prehnatykh [About the statuses of exiles]. Nova dumka, 1997, vol. 101/102, p. 16–17. 9. Tymko O. Aktualna roz-hvarka zoz panom mр. Myroslavom Kyshom [Current conversation with Mr. Miroslav Kysh]. Nova dumka, 1997, vol. 101/102, pp. 11–15. 10. Biki Ђ. Rusini Mikluševaca u Domovinskom ratu 1991. [The Ruthenians of Miklusevtsi in Homeland War]. Mikluševci, 2001. 186 p. 11. Burda S. Iz rada Kriznog staba Saveza 1991.–1993. g. (2) [From the work of the Crisis Staff of the Union in 1991–1993]. Nova dumka, 1998, vol. 106, pp. 43–45. 12. Jolić S. «Mushym naysts synov hrob» [«I have to find the grave of the son»]. Nova dumka, 1993, vol. 98/99, p. 13. 13. Kiš M. Republika Hrvatska i hrvatski Rusini i Ukrajinci i danas se bore protiv fašizma [The Republic of Croatia and Croatian Ruthenians and Ukrainians today are fighting against fascism]. Rusini i Ukrajinci u Republici Hrvatskoj (1991–1995), Zagreb, 1995, pp. 15–19. 14. Report submitted by Croatia pursuant to article 25, paragraph 1 of the framework convention for the protection of national minorities (Received on 16 March 1999) Available at: <http://www.minelres.lv/reports/croatia/croatia.htm>. 15. Šakić V., Raboteg-Šarić Z., Brajša-Žganec A. Uzroci progonstva i obilježja hrvatskih prognanika u kontekstu izbjegličkog problema u svijetu [The causes of the persecution and characteristics of Croatian refugees in the context of the refugee problem in the world]. Društvena istraživanja. Zagreb. 4–5 / God. 2 (1993), vol. 2–3, ožujak–lipanj 1993., pp. 383–406. 16. Takáč G. Stradanja Rusina i Ukrajinaca Republike Hrvatske u Domovinskom ratu [Suffering of the Ruthenians and Ukrainians of the Republic of Croatia in the Homeland War]. Nova dumka, 1994, vol. 100, pp. 14–20. 17. Temeljni sporazum o Istočnoj Slavoniji, Baranji i Zapadnom Srijemu [Basic Agreement on Eastern Slavonia, Baranja and Western Srem]. Tatalović S. Manijinski narodi i manjine, Zagreb, 1997, pp. 284–285. 18. Zakon o konvalidaciji [The Law on Validation]. Nova dumka, 1997, vol. 101/102, p. 88. 19. Živić D. Demografski okvir i gubitci tijekom Domovinskog rata i poraća [Demographic Frame and losses during the war and post-war period]. Stvaranje hrvatske drzave i Domovinski rat, Zagreb, 2006, pp. 420–483.

Николай Нагирный

**ПЕРЕСЕЛЕНЦЫ ВО ВРЕМЯ ЛОКАЛЬНЫХ КОНФЛИКТОВ:
ОПЫТ ХОРВАТСКИХ УКРАИНЦЕВ В КОНЦЕ XX В.**

Статья посвящена особенностям положения русинско-украинской диаспоры Хорватии в течение 1990-х гг. Освещены условия, в которых находились русины и украинцы во время хорватско-сербской войны. Описано отношение властей Сербской Краины к украинскому населению. Выделены причины переселения украинцев на не охваченные войной территории и направления этой миграции. Охарактеризованы масштабы переселения, показано долю украинских переселенцев в общехорватском контексте. Проанализированы политика хорватского правительства, деятельность диаспорных организаций и усилия украинской власти в отношении вынужденных переселенцев. Рассмотрены этапы и особенности возврата украинцев Хорватии на довоенные земли своего проживания. Показано противоречивую деятельность международных структур и миротворческих сил во время этого процесса. Охарактеризованы трудности, с которыми сталкивались репатрианты при возвращении. Проанализировано хорватское законодательство по вопросам реинтеграции.

Ключевые слова: украинская диаспора, хорватско-сербская война, изгнанники, вынужденные переселенцы, этнические чистки.

Mykola Nahirnyj

**MIGRANTS IN LOCAL CONFLICT: THE EXPERIENCE OF THE CROATIAN UKRAINIANS IN
THE END OF TWENTIETH CENTURY**

The article is devoted to the features of situation of Ruthenian-Ukrainian Diaspora of Croatia during the 1990s. The conditions of living of the Ruthenian-Ukrainian diaspora in Croatia during the Croatian-Serbian war in the 1990s are described. Military actions covered the territory inhabited by 80% of the Ruthenians and Ukrainians. The reasons of the Ukrainian's migration to the area not covered by the war and directions of this migration are highlighted. The Ukrainians and Ruthenians participated in the defense of Croatian independence and territorial integrity, so the government of Serbian Krajina deported them on pretext of their cooperation with the Croatian authorities.

The reasons of relocation of the Ukrainians on a territory not covered by the war are highlighted and the ways of their migration are shown. The nuances of terminology used in relation to displaced persons during the Croatian-Serbian war, the legitimacy of the use of the concepts of «refugees», «exiles», «internally displaced persons», «temporarily displaced persons» are marked. The scale of resettlement is characterized and the share of Ukrainian's exiles in Croatian's general context is shown. Croatian government policy, activity of diaspora's organizations and efforts of Ukraine's authorities to internally displaced persons are analyzed. A threat to the Ukrainian Diaspora in connection with the forced migration during the war is considered. The stages and features the returns of the Croatian Ukrainians to pre-war land of residence are considered. The controversial activity of international organizations and peacekeeping forces during this process is shown. Challenges faced by immigrants during the reintegration are characterized. Croatian legislation on reintegration is analyzed and its inconsistency and imperfection in relation to the return of property and compensation for property loss of returnees related to the war are shown. The war and the consequent mass migration among the Ruthenians and Ukrainians negatively influenced on the development of this diaspora in Croatia.

Key words: Ukrainian diaspora, Croatian-Serbian war, exiles, displaced persons, ethnic cleansing.